

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és
Kormányzástani Kutatóműhely
Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság
Budapest, 2025. június 12.

Konferencia: A nemzeti ellenálló képesség fejlesztésének aktuális kérdései

Előadás: A fokozatos válságkezelés a védelmi és biztonsági igazgatásban

Készítette: **Dr. Muhoray Árpád ny. pv. vezérőrnagy, címzetes egyetemi tanár**

Az előadás felépítése

- 1: Címdia
2. Az előadás felépítése dia
3. A szerző bemutatkozása
4. Aktualitás, célkitűzések, módszerek
5. Alapvetés...
6. A beavatkozás helyszínén jelen vannak
7. Katasztrófavédelmi műveletek helyszíni résztvevői 1.
8. Katasztrófavédelmi műveletek helyszíni résztvevői 2.
9. Az egységes műveletet biztosítják
10. Katasztrófaveszély=Kiterjedt káresemény
11. Az összehangolt védelmi tevékenység (ÖVT)
12. A Kormány intézkedik ÖVT-nél
13. A múlt: Veszélyhelyzet Kat. 20. pont
14. Veszélyhelyzet idején
15. A katasztrófavédelem irányítása
16. Fokozatos válságkezelés elve
17. Operatív munkaszervek kapcsolattartási rendje
18. Példa az összehangolt védelmi tevékenységre
19. Eredmények, következtetések
20. Köszönöm a figyelmet!

A szerző bemutatkozása

Dr. Muhoray Árpád ny. pv. Vezérőrnagy, c. e. tanár, 1975. hdgy.

Felsőfokú katonai végzettség: Malinovszkij Hk. Mk.pk-i Akadémia

25 év szolgálat a Magyar Honvédségben, utolsó beosztás: alakulat laktanya és helyőrségparancsnok Zalaegerszeg MJ városban

1996. Zala Megyei Polgári Védelmi Parancsnokság parancsnokhelyettes

2000. Zala Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, igazgató

2002. BM OKF veszélyhelyzet kezelési főig.h., KKB Operatív Törzs vezetője,

KKB Nukleáris Baleset-elhárítási Védekezési Mbiz. vezetője, Mb. főigazgató,

Állami ünnepekért felelős Operatív Törzs vezető

2010. Katasztrófavédelmi Oktatási Központ igazgató, Vörösiszap katasztrófa UkkkPK

2012. NKE Katasztrófavédelmi Intézet egyetemi docens, 2014-től óraadó e. docens

2020. NKE RTK KVI címzetes egyetemi tanár

PhD fokozat 2002: A katasztrófavédelem irányítási modelljének vizsgálata

Elérhetőség: dr.muhoray.arpad@gmail.com, Telefon: 0620931-1956

MHTT Katvéd-Pv Szakosztály elnöke, MPVSZ szakmai alelnöke

Aktualitás, célok, módszerek

Aktualitás:

Alaptörvény 9. módosítása, a Vbö. megjelenése, Kat.2. módosulása után az igazgatási területen a a katasztrófavédelmi védekezés egyben **része a védelmi és biztonsági igazgatásnak.**

Ezáltal látható, hogy napjainkban kiterjesztettebb a biztonság értelmezése, és átfogóbb a megvédésének feladatrendszere. A hatékony eseménykezelés igényli a fokozatos válságkezelést.

CÉLOK: bemutatni

- a fokozatos válságkezelés lehetőségeit, kötelezettségeit, lépéseit,
- a katasztrófavédelmi műveletek tervezését, szervezését az új jogi környezetben

Módszereim:

- a releváns jogszabályi környezet tanulmányozása,
- vonatkozó szakirodalom, publikációk, cikkek áttekintése,
- a BM OKF jogi belső normáinak tanulmányozása,
- a polgári védelem ismertanyagának tanulmányozása
- a kat. és a vbö. katasztrófák elleni védekezésre, a pv-re vonatkozó rendelkezéseinek összehasonlítása,
- a védelmi és biztonsági igazgatás, a pv-ért való felelősségi és irányítási rend közreadása

Alapvetés...

**a legsúlyosabb, legkiterjedtebb katasztrófa elhárítása,
következményeinek csökkentése is legalább
1 tűzoltó raj vonulásával kezdődik**

Riasztási fokozatok:

I./ legfeljebb 2; **II./** 2,5-3; **III./** 3,5-4; **IV./** 4,5-6; **V./** 6-nál több **raj**

Vonulás: a riasztáskori tartózkodási hely elhagyásától a jelzésben meghatározott esemény helyszínére érkezéséig tart

tűzoltási feladat:

- a veszélyeztetett személyek mentése,
- a tűz terjedésének megakadályozása,
- az anyagi javak védelme,
- a tűz eloltása és a szükséges biztonsági intézkedések megtétele,
- a tűz közvetlen veszélyének elhárítása;

műszaki mentés:

- természeti csapás, baleset, káreset,
- rendellenes technológiai folyamat,
- műszaki meghibásodás,
- veszélyes anyag szabadba jutása vagy egyéb cselekmény által előidézett veszélyhelyzet során
- az emberélet, a testi épség és az anyagi javak védelme érdekében
- a tűzoltóság részéről
- a rendelkezésére álló, vagy az általa igénybe vett eszközökkel – végzett elsődleges beavatkozási tevékenység.

A beavatkozás helyszínén jelen vannak

A védekezés és a következmények felszámolása történik:

- az erre a célra létrehozott szervek és
- a különböző védekezési rendszerek működésének összehangolásával,
- a katasztrófavédelemben részt vevők bevonásával, közreműködésével.

Ezek a szervek elsődlegesen

- a tűzoltóságok,
- a katasztrófavédelmi mobil laborok,
- a katasztrófavédelmi műveleti szolgálatok,
- a köteles és önkéntes polgári védelmi szervezetek,
- a speciális mentőcsapatok és
- az ágazatok kárelhárító szervezetei.

Fontos szerep:

- az ügyeleti szolgálatok,
- parancsnokok és
- a különböző szintű törzsek.

Katasztrófavédelmi műveletek helyszíni résztvevői:

- **Katasztrófavédelmi Műveleti Szolgálat (KMSZ)**
- **1. Tűzoltósági feladatok:**
 - a) -a tűzoltás vezető irányítási tevékenységének **megfigyelése**,
-szükség esetén a káreset **irányításának átvétele**.
 - ha nem veszi át az irányítást: **-tanácsaival segíti** a tűzoltásvezetőt,
-figyelemmel kíséri a beavatkozási állomány tevékenységét.
- **2. Katasztrófavédelmi műveletirányítás:**
katasztrófa esetén a KMSZ helyszínre érkező állománya azonnal megkezdi a katasztrófa **komplex** felszámolásának irányítását.
- **3. Beavatkozás-elemzési feladatok:**
Az eseményekkel összefüggésben a **beavatkozók** és az **együttműködők**
 - tevékenységére,
 - a felhasznált eszközökre,
 - a védőfelszerelésekre,
 - az oltóanyagokra,
 - a taktikára vonatkozóan **információkat gyűjt, elemez, jelent.**

Katasztrófavédelmi műveletek helyszíni résztvevői:

- **Katasztrófavédelmi Mobil Labor (KML)**

- **Rendeltetése:**

- a veszélyes anyagok kiszabadulásával, környezetbe kerülésével járó balesetek,
- a természeti és civilizációs katasztrófák esetén

a beavatkozók, a lakosság és az anyagi javak védelmének érdekében:

- *felderíti* a veszélyeztetett terület nagyságát, kiterjedését,
- *megállapítja* a szennyező anyagot, *felméri* a veszélyeztetettséget,
- *javaslatot tesz a beavatkozás biztonságára, a lakosságvédelmi intézkedésekre,*
- *közreműködik* a mentesítési feladatok végrehajtásában,

- **Főbb felszerelései:**

- Sugármérő eszközök

- IH-295 univerzális sugármérő 1 készlet
- IH 95 upgradelt (gyorskeresős) változata 2 készlet
- SOR/T önleolvasós dózismérő 3 darab
- BNS-94 FM Mobil Sugárkapu

- Vegyi felderítő eszközök

- Dräger X-am5000 Ex, Ox, Tox, CO mérő 1 készlet
- Dräger X-am5600 Ex, Ox, Tox, CO mérő 1 készlet

- Meteorológiai felderítés

- TVS-3 MLU Környezetvédelmi ellenőrző állomás 1 készlet

Az egységes műveletet biztosítják

A Tűzoltás-taktikai Szabályzat és a Műszaki Mentési Szabályzat eljárásrendjei:

általános előírások

vonulás

tűzoltás vezetése

felderítés

beavatkozás előkészítése

életmentés

beavatkozás

beavatkozás biztonsági előírásai

Utómunkálatok

Normatív szabályozás, egységesség

Beavatkozási típusok:

-építményekben

-közművekben,

-csatornarendszerekben (közműalagutakban),

-Közlekedési baleseteknél,

-természeti csapásoknál,

-veszélyes anyagok jelenlétében,

-gázvezeték sérülése esetén,

-életmentés szabályai, vízről mentés, jégről mentés, állatok, tárgyak mentése

Katasztrófaveszély=Kiterjedt káresemény

A Kat. bevezette a „**katasztrófaveszély**” fogalmát, amelynek megállapítása, intézkedési kötelezettségei a BM OKF főigazgató feladata volt.

Most: „**kiterjedt káreseményt állapíthat meg**”, teheti ugyanazt.

Kiterjedt káreseménykor a főigazgató - a belügyminiszter által előzetesen jóváhagyott **központi veszélyelhárítási terv** szerint - **azonnal intézkedik:**

- az emberi élet, a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak, a kritikus infrastruktúrák védelme,
- a lakosság alapvető ellátásának biztosítása, valamint
- a katasztrófa következményeinek lehető legkisebbre csökkentése érdekében.

A honvédségi erők igénybevétele a szükséges létszámnak megfelelően a Honvéd Vezérkar főnöke, a honvédelemért felelős miniszter, illetve a Kormány döntése alapján történik.

Az országos katasztrófavédelmi főigazgató a megtett intézkedésekről **haladéktalanul tájékoztatja a belügyminisztert**. Kat 43. § (1)-(3) bekezdések

Az összehangolt védelmi tevékenység (ÖVT)

Az összehangolt védelmi tevékenység (ÖVT) elrendeléséről a Kormány **súlyos vagy elhúzódó védelmi és biztonsági eseménykor** rendeletben dönthet,

- ha annak kezelése több védelmi és biztonsági szervezet, illetve közigazgatási szerv hatáskörét együttesen érinti, és
- az ÖVT esetének intézkedései, vagy
- a NATO Válságreakálási Rendszerében meghatározott intézkedések szükségesek.

Az elrendelés elvei

- szükségesség, arányosság,
- ágazati válságkezelés támogatása,
- a VIH együttműködői szerepe,
- összehangolt együttműködés,
- fokozatosság.

Az ÖVT irányítását, a döntés-előkészítést, a kormányzati kommunikációs feladatokat, a műveletek irányítását, valamint a Kormány által bevezetett intézkedéseket a Kormány kijelölt tagja a VBIKSZ együttműködésével hangolja össze.

Ez alapján katasztrófa elhárításakor a belügyminiszter lehet a kijelölt tag.

A **Kormány kijelölt tagja** javaslatot tehet a Kormánynak, másik kormánytagnak

- az intézkedések elrendelésére, -a NATO Válságreakálási Rendszer intézkedéseinek bevezetésére,
- törvényben meghatározott válsághelyzeti intézkedés elrendelésére, valamint,
- további védelmi és biztonsági erők bevonására, végül a **különleges jogrend kihirdetésére.**

A Kormány rendeletben intézkedik ÖVT-nél:

A Kormány rendeletben elrendelheti

- egyes útvonalakon a közlekedés időszakos korlátozását,
- az államhatár rendjének, az államhatáron átlépés fokozott ellenőrzését, annak időszakos korlátozását,
- az ország egyes területein a személyforgalom és szállítás korlátozását,
- egyes intézmény, létesítmény, rendezvény látogatásának és szervezésének korlátozását,
- a kijelölt közterületek és intézmények biztonságának fokozására megközelítés-korlátozási, ellenőrzési és védelmi rendszabályok alkalmazását,
- különösen veszélyes személyek elfogása tekintetében a vb. szervek erre kijelölt erőinek közös igénybe vételét,
- a köznevelésre, felsőoktatásra, szakképzésre és felnőttképzésre vonatkozó kiegészítő szabályok alkalmazását,
- *az esemény kezelésével, felszámolásával, továbbá káros hatásainak megelőzésével, illetve elhárításával közvetlenül összefüggő intézkedés bevezetését.*

A Kormány az intézkedéseket meghatározott időre, de legfeljebb **3 hónapra** vezetheti be, azt **szükség szerinti alkalommal 3 hónappal** meghosszabbíthatja, a köztársasági elnököt és az Országgyűlés bizottságát tájékoztatja

A múlt: Veszélyhelyzet /Kat. 20. pont/

Veszélyhelyzetben a Kormány rendeleti úton

- rendkívüli intézkedéseket vezethetett be Kat. 47-48. §, vagy azok alkalmazására felhatalmazást 49, 50, 51.§ adhatott.
- sajátos irányítási szabályokat alkalmazhatott

Bevezethető rendkívüli intézkedések voltak: államháztartásra eltérő rendelkezések, pm, jegyző hatáskörébe tartozó államigazgatási feladatban a közigazgatásra vonatkozó törvényi rendelkezésektől eltérés, szolgáltatási kötelezettség, gazdálkodó szervezet állami felügyelet alá vonása.

Alkalmazható rendkívüli intézkedések voltak: korlátozható, megtiltható a közlekedés, a tartózkodás, rendezvény tartás tiltása, kitelepítés, belépés, kilépés, utazás engedélyhez kötése, javítókapacitások, állomások, kikötők, szállítások igénybevétele, korlátozása, szeszes ital tiltása, kiürítés elrendelése, ideiglenes pv. szolgálat, gépek igénybevétele, az oktatásért, szakképzésért felelős miniszterek egyedi határozatban szabályozzák a tanítást.

Sajátos irányítási szabályok voltak: miniszteri biztos, a katasztrófavédelmi irányítás átvétele a pm-től, a képviselő testület, a közgyűlés feladatait a pm, az MKE elnök átveszi, az önkéntes mentőszervezetek bevonását a BM OKF főig. rendeli el.

Veszélyhelyzet a következmények elhárítása érdekében a *katasztrófa károsító hatása által érintett területen* is kihirdethető volt.

A Vbő. hatálytalanította

- a veszélyhelyzet kihirdetését kiváltható **katasztrófa típusokat,**
- a **rendkívüli, a bevezethető és sajátos intézkedések** felsorolását.

A Kat . Veszélyhelyzetben nem alkalmazható, a KKB viszont megmarad.

Veszélyhelyzet idején

A **Kormány** a hadiállapot vagy a szükségállapot kihirdetésének kezdeményezését követően, hadiállapot idején, szükségállapot idején, **veszélyhelyzet idején** az állampolgárok élet-, egészség-, személyi, vagyon- és jogbiztonságának, valamint a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében rendeletével egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, és egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

A Kormány hatáskörét

- a személyes szabadsággal és az életkörülményekkel,
- a gazdaság- és ellátásbiztonsággal,
- a közösségeket érintő biztonsági célú korlátozásokkal,
- a lakosság tájékoztatásával,
- az állami és önkormányzati működéssel,
- a törvényes rend, a közrend és a közbiztonság megóvásával vagy helyreállításával,
- az országvédelemmel és országmozgósítással összefüggő,

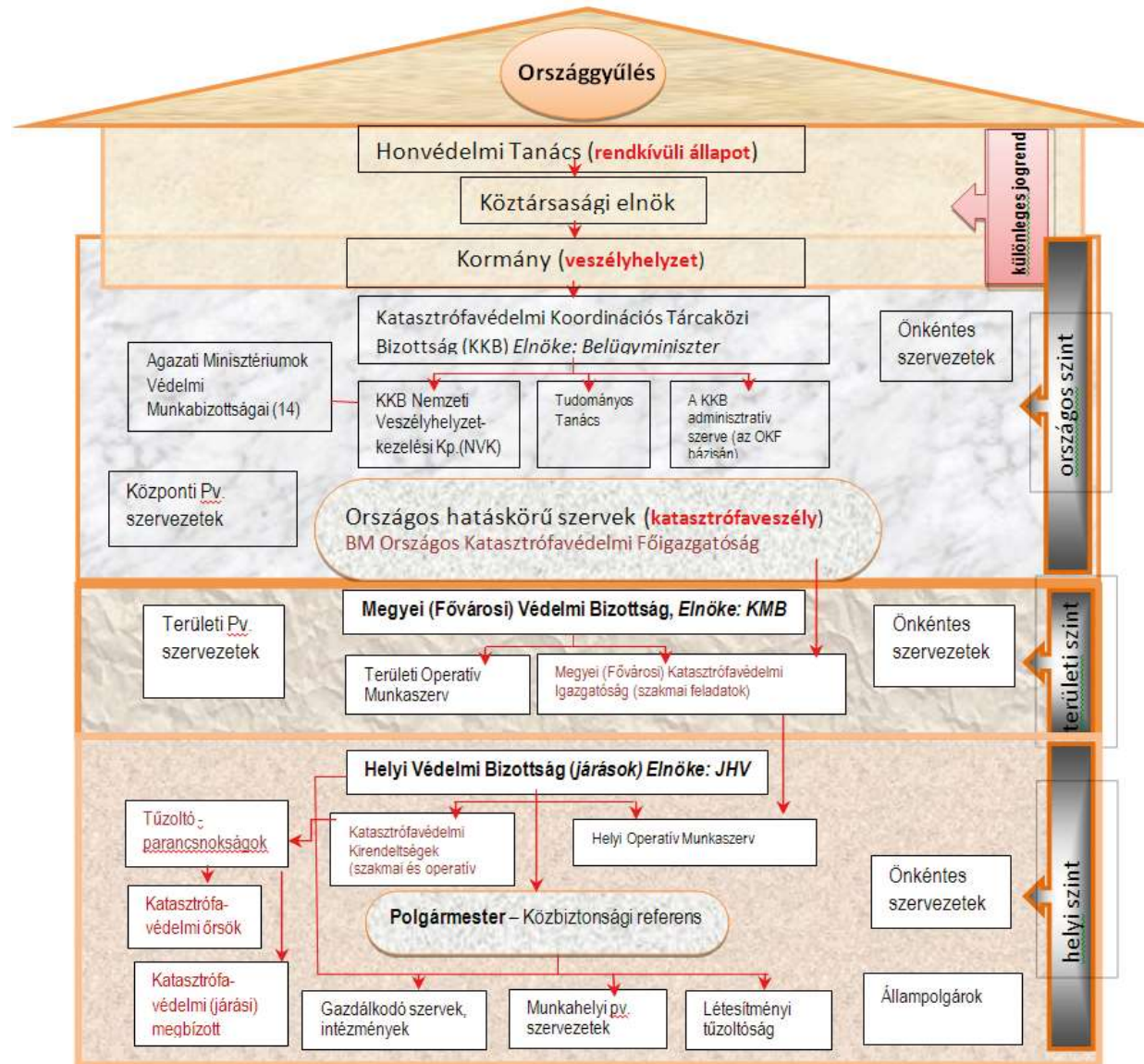
a hadiállapotot, a szükségállapotot, a **veszélyhelyzetet kiváltó esemény** megelőzésével, kezelésével, felszámolásával, továbbá **káros hatásainak** megelőzésével, illetve elhárításával közvetlenül összefüggő tárgykörökben célarányosan gyakorolhatja.

Veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselő-testületének, a fővárosi, megyei közgyűlésnek feladat- és hatáskörét a polgármester, illetve a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke gyakorolja.

De nem lehet önkormányzati intézményt átszervezni, megszüntetni.

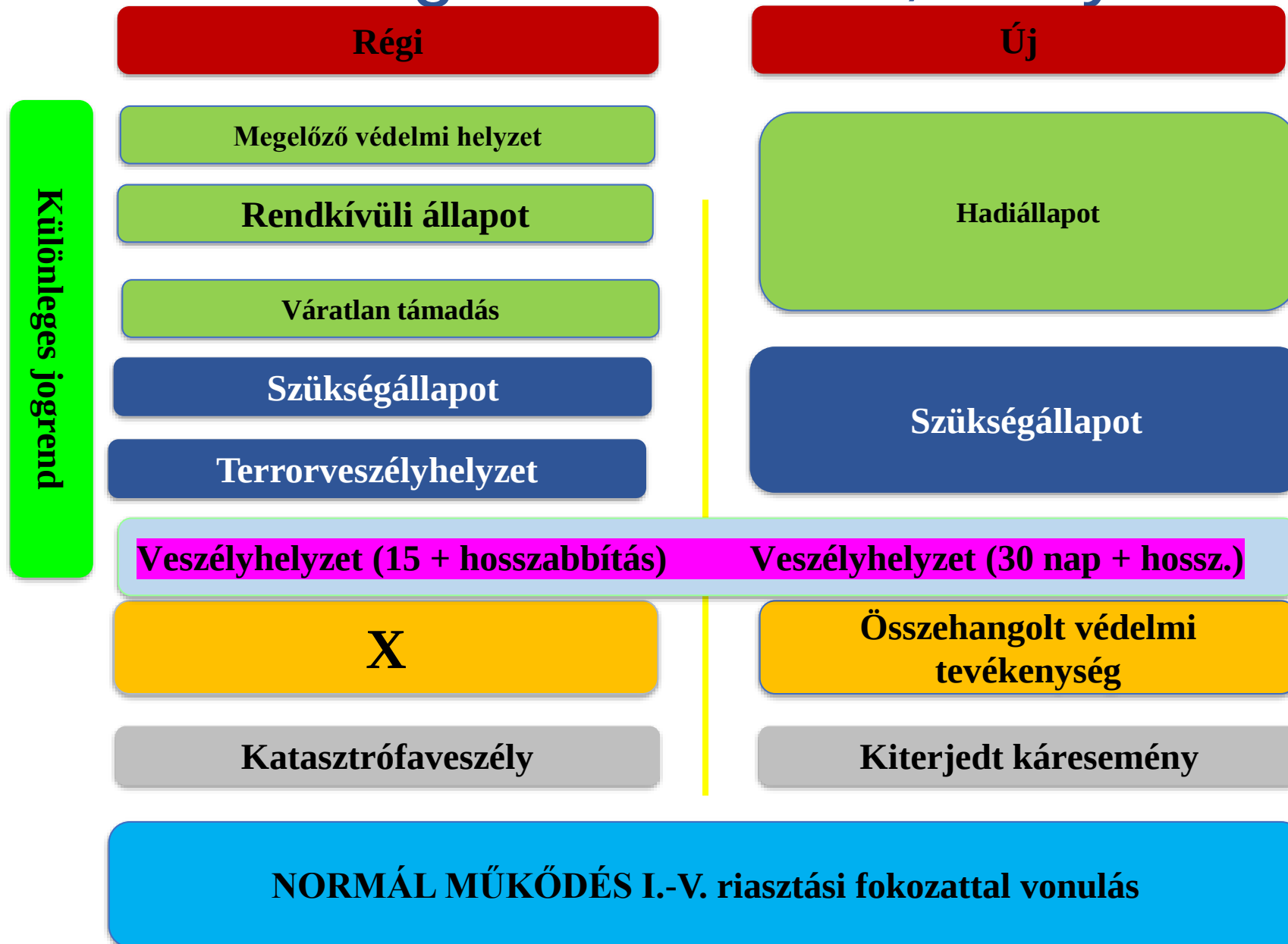
A **kormány rendeletét** a lineáris műsorszolgáltatók hírműsoraiban, a napilapokban, az internetes hírmegosztó portálokon, valamint hirdetmény útján térítésmentesen, az aláírás **napján ki lehet hirdetni**.

A katasztrófavédelem irányítása 2022. nov. 1-ig

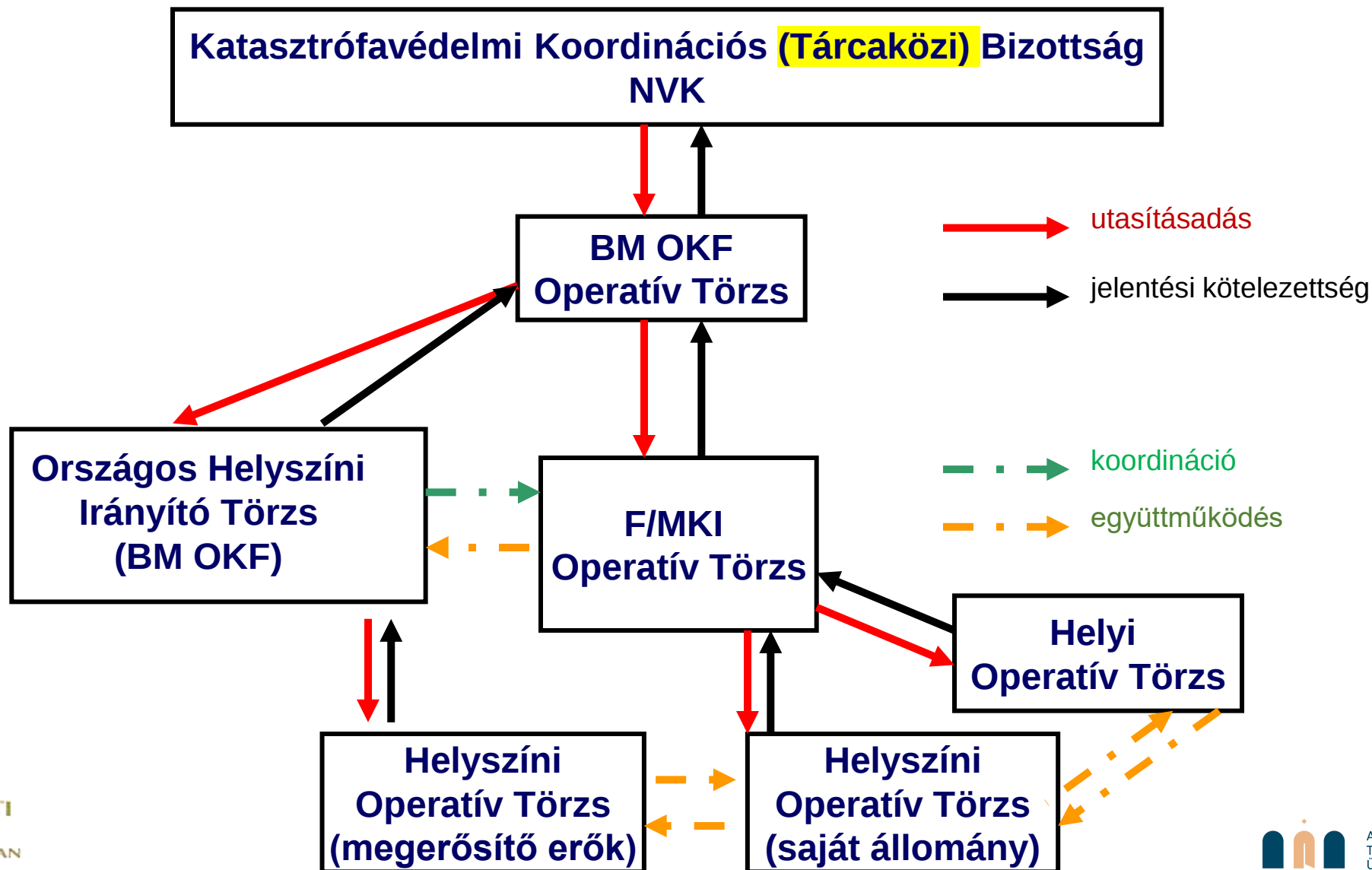

A katasztrófák elleni védelem megszervezése, és irányítása államigazgatási feladat.

Fokozatos válságkezelés elve, irányítási szintek

Operatív munkaszervek kapcsolattartási rendje

Példa az összehangolt védelmi tevékenységre

A Kormány 270/2024. (IX. 17.) Korm. rendelete az összehangolt védelmi tevékenység elrendeléséről és annak keretében meghatározott intézkedések bevezetéséről

A Kormány a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény 83. § 9. pontjában kapott felhatalmazás alapján – figyelemmel a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 17. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakra –, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. § (1) A Kormány a Magyarország folyóin levonuló súlyos és elhúzódó árhullám elleni védekezésben részt vevő védelmi és biztonsági szervezetek, illetve közigazgatási szervek védelmi feladatainak koordinálása és összehangolása céljából Magyarország egész területére összehangolt védelmi tevékenységet rendel el.

(2) Az összehangolt védelmi tevékenység keretében a műveleti tevékenységek irányítását, valamint az árhullám elleni védekezésben részt vevő védelmi és biztonsági szervezetek, illetve közigazgatási szervek védekezéssel összefüggő tevékenységét a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter hangolja össze.

2. § (1) A katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter 1. § (2) bekezdése szerinti tevékenységét operatív törzs segíti.

(2) Az operatív törzs a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 7. §-a szerinti katasztrófavédelmi koordinációs szerv bázisán, annak feladatait is ellátva működik.

3. § (1) Ez a rendelet a kihirdetése napján 22 órakor lép hatályba.

(2) Ez a rendelet 2024. szeptember 24-én hatályát veszti.

Eredmények, következtetések

- A mai modern katasztrófavédelem 2000. január 1-én kapta meg az irányítási és felelősségi rendjét, -1. lépcső
2012-ben úgy a védelmi igazgatás, mint a katasztrófavédelem modernizálásra került, -2. lépcső
2022. a Vbő. hatályba lépése a védelmi igazgatás és a katasztrófavédelem korszerűsítésének -3. lépcsőfoka.
- A változó biztonsági környezetben megvalósuló védelmi és biztonsági reform
 - módosítja a különleges jogrendet,
 - a hazánkat fenyegető bajokat 9 fajta védelmi és biztonsági eseménytípusra osztja, köztük 1 a katasztrófa,
 - nevesíti a védelmi és biztonsági tevékenységek pilléreit,
 - a hangsúlyt áthelyezi az összkormányzati megközelítésre a katasztrófák elleni védekezésben is, tapintható a fokozatos erő kifejtés, a fokozatos válságkezelés igénye I.-V. fokozat + kiemelt, KTK., Övt, Vh.
- A Kat jelentős módon változik, számos szakasza hatálytalanításra kerül.
- A vb igazgatás új központi szerve új hatalmi irányító, egyetértő, koordináló centrumként jelentkezik a katasztrófavédelem számára is, bár a KKB intézménye megmarad, a védelmi bizottságok, pm. szerepe nő.
- A rendkívüli jogrendek száma 3-ra csökken, a Kat. nem alkalmazható tovább veszélyhelyzetben, a polgári védelem és a gazdaság mozgósítás szerepe növekszik.
- A veszélyhelyzet kihirdetésének oka az Alaptörvényben megfogalmazottak szerint várható a Kormány rendeletében nevesítve, a részletes katasztrófatípusok felsorása hatálytalanításra került.
- A Kormányzat bevezeti az Összehangolt Védelmi Tevékenység intézményét, jellemzőek lesznek ekkor és veszélyhelyzetben is a Kormány rendeleti intézkedései
- A magyar katasztrófavédelem képes lesz megfelelni a módosításokból adódó összkormányzati megközelítésű feladatainak, a véd és biztonsági igazgatás rendszerében a nagy katasztrófák felszámolása hatékonyabb lehet.

NEMZETI
KÖZZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

muhoray.arpad@uni-nke.hu